

Brussel, 16.3.2023
COM(2023) 162 final

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ
VAN DE REGIO'S**

30 jaar eengemaakte markt

1. INLEIDING

Dit jaar viert de eengemaakte markt zijn 30-jarig bestaan. De eengemaakte markt is een van de grootste verwezenlijkingen van de EU. Sinds de totstandbrenging ervan in 1993 hebben burgers en bedrijven voordeel gehad van het vrije verkeer van personen, diensten, goederen en kapitaal in een mate die zelfs de meest visionaire verwachtingen van drie decennia geleden overstijgt.

De eengemaakte markt was oorspronkelijk bedoeld als een vrijhandelsruimte zonder tarifaire of non-tarifaire belemmeringen tussen de leden ervan, maar heeft zich ontwikkeld tot veel meer dan dat. Zij is met succes uitgegroeid tot 's werelds grootste geïntegreerde eengemaakte markt¹ en is tegelijk een van de meest naar buiten gerichte markten gebleven. De eengemaakte markt is echter veel meer dan een wettelijk kader en dan een markt: zij is een ruimte van vrijheid, vooruitgang, kansen, groei, gedeelde welvaart en veerkracht alsook een middel tot geopolitieke profilering.

Naast een terugblik op de vele verwezenlijkingen die wij in ons dagelijks leven als vanzelfsprekend zijn gaan beschouwen, is het belangrijk te erkennen dat de eengemaakte markt een waardevol, levend goed is dat wij in stand moeten houden en voortdurend moeten verbeteren.

De eengemaakte markt moet zich blijven aanpassen aan nieuwe uitdagingen², zoals onder meer het Europees Parlement heeft erkend in zijn resolutie over het 30-jarig bestaan van de eengemaakte markt³. Er is een collectieve inspanning nodig om de eengemaakte markt in stand te houden, te verdiepen, het volledige potentieel ervan te benutten, zowel intern als mondiaal een gelijk speelveld te behouden en ervoor te zorgen dat zij de welvaart van de EU schraagt door het concurrentievermogen en de productiviteit voor de lange termijn te verbeteren, zoals door de Europese Raad gevraagd⁴. De eengemaakte markt is een gemeenschappelijke ruimte die investeringen binnen de EU en van buiten de EU aantrekt dankzij een voorspelbaar en eenvoudig regelgevingskader.

Er zijn gezamenlijke inspanningen nodig om de bestaande regels te handhaven, belemmeringen weg te nemen en na te gaan op welke gebieden de eengemaakte markt verder kan worden geïntegreerd. De potentiële voordelen zijn zeer aanzienlijk: alleen al het wegnemen van belemmeringen op het niveau van de lidstaten voor de eengemaakte markt voor goederen en diensten zou de economie tegen eind 2029 met naar schatting 713 miljard euro kunnen doen groeien⁵.

¹ Gemeten in koopkrachtpariteit, IMF World Economic Outlook.

² Waaronder demografische uitdagingen.

³ Resolutie van het Europees Parlement van 18 januari 2023 over de dertigste verjaardag van de eengemaakte markt: celebrating achievements and looking towards future developments, P9_TA(2023)0007.

⁴ [Conclusies van de Europese Raad, 9 februari 2023](#).

⁵ Mapping the Cost of Non-Europe 2019-24, studie van de Onderzoeksdienst van het Europees Parlement, 2019.

2. DE EENGEMAAKTE MARKT AL 30 JAAR DE KERN VAN HET EUROPESE PROJECT

2.1. Het leven van burgers en bedrijven verbeteren, naast de verwezenlijking van de groene en de digitale transitie

Het vrije verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal geeft de Europeanen toegang tot de ruimst mogelijke keuze aan producten, diensten, ervaringen, ideeën, culturen en talen. Dit komt dagelijks meer dan 440 miljoen burgers op het hele continent ten goede. De eengemaakte markt is bovenal een middel om het welzijn van mensen te verbeteren.

Dankzij de afschaffing van **roamingtoeslagen** kost het ons minder om in contact te blijven met familie en vrienden wanneer we door Europa reizen. **Consumentenproducten en levensmiddelen** die op de eengemaakte markt circuleren, ongeacht of zij online of offline worden gekocht, zijn veiliger geworden en gevaarlijke producten worden van de markt teruggedreven. De **universele oplader** voor elektronische apparaten zal de hoeveelheid e-afval en het ongemak voor de consument verminderen en zal de consument jaarlijks 250 miljoen euro besparen. Dankzij de interne Europese vervoersruimte kunnen we betaalbaar reizen en goederen vervoeren binnen de EU. En dankzij sterke **passagiersrechten** worden wij gecompenseerd wanneer onze reisplannen worden verstoord. Bedrijven en burgers kunnen net zo gemakkelijk internationale betalingen verrichten als betalingen in eigen land. Consumenten die een **krediet** aanvragen, kunnen rekenen op een betere bescherming.

De eengemaakte markt maakt het ook gemakkelijker om in een andere lidstaat te wonen, te studeren, te werken en met pensioen te gaan. Dankzij het **Erasmus**-programma hebben bijna 13 miljoen jongeren in het buitenland kunnen studeren en werken. De eengemaakte markt heeft de horizon van Europese beroepsbeoefenaren verruimd en hun kansen vergroot, nu hun **beroepskwalificaties** gemakkelijker worden erkend. Dankzij de coördinatie van de **socialezekerheidsregels** kunnen miljoenen Europeanen hun recht op pensioen en gezondheidszorg blijven genieten wanneer zij in het buitenland wonen. De regels inzake gezondheid en veiligheid op het werk zorgen voor eerlijke concurrentie en garanderen hoge normen voor iedereen, waar zij ook werken⁶.

De eengemaakte markt is een krachtige motor om de **groene transitie** te versnellen, in overeenstemming met de Europese Green Deal. Op EU-niveau uniform vastgestelde productnormen zorgen ervoor dat milieu- en veiligheidsvoorschriften in acht worden genomen en dat voorschriften inzake energie-efficiëntie worden nageleefd. De marktgebaseerde aanpak van het EU-emissiehandelssysteem (ETS) leidt tot een kosteneffectieve emissiereductie, en de inkomsten die het genereert kunnen de transitie naar een schonere productie ondersteunen en innovatie stimuleren.

Een geïntegreerde **EU-energiemarkt** is de meest kosteneffectieve manier om een duurzame, zekere en betaalbare energievoorziening voor de EU-burgers te waarborgen. De afgelopen tien jaar hebben de grote inspanningen om de elektriciteitsmarkten in Europa verder te integreren de consument aanzienlijke voordelen opgeleverd, die worden geraamd op

⁶ Deze holistische rol van de eengemaakte markt wordt erkend in de resolutie van het Europees Parlement (zie punt 9).

ongeveer 34 miljard euro per jaar, doordat zij grensoverschrijdende handel tussen de lidstaten mogelijk hebben gemaakt en de voorzieningszekerheid in een groter geografisch gebied hebben verbeterd⁷. In de context van frequente verstoringen van de voorziening heeft de eengemaakte markt ertoe bijgedragen dat energie, met name gas, daar terechtkomt waar zij het hardst nodig is. Regionale samenwerking en solidariteit zijn van essentieel belang geweest om de veerkracht van het energiesysteem van de EU te garanderen. De TEN-E-verordening heeft aanzienlijk bijgedragen tot deze robuuste voorzieningszekerheid door de energiesystemen van de lidstaten via projecten van gemeenschappelijk belang (PGB's) met elkaar te verbinden. Tegelijkertijd heeft de recente energiecrisis een aantal tekortkomingen aan het licht gebracht waarop de EU heeft moeten reageren.

De komende jaren moet de eengemaakte markt evolueren om te voldoen aan de verwachtingen van de burgers wat betreft een mensgerichte **digitale transitie** alsook markten die duurzame keuzes betaalbaar en aantrekkelijk maken. De **digitaal dienstenverordening** zal ervoor zorgen dat onlinebedrijven in heel Europa kunnen opereren op basis van één reeks rechtstreeks toepasselijke regels, en dat burgers veilig gebruik kunnen maken van online platforms en e-commercediensten, ongeacht waar zij zich in de EU bevinden, beschermd tegen illegale inhoud, desinformatie en cyberpesten. De **digitaal marktenverordening** zal zorgen voor eerlijke en betwistbare markten in de digitale sector, zodat platforms hun macht als poortwachter op de eengemaakte markt niet kunnen misbruiken. Geharmoniseerde regels op gebieden als audiovisuele media en auteursrechten ondersteunen de culturele diversiteit en de pluriformiteit van de media in de digitale context. Met de datagovernanceverordening, die al is aangenomen, en de dataverordening, waarover de onderhandelingen in een vergevorderd stadium zijn, bouwt de EU aan een echte **eengemaakte datamarkt**, die kansen biedt voor alle economische spelers en die van Europa een wereldleider in de data-agile economie maakt. Voorts creëren wij een eengemaakte markt voor **cyberbeveiliging**, met cyberbeveiligingsvereisten voor alle connecteerbare producten, software of hardware.

De EU heeft **digitale instrumenten ontwikkeld om de eengemaakte markt soepeler te laten functioneren**. Tijdens de pandemie heeft de Commissie snel een **digitaal EU-covidcertificaat** ontwikkeld om het vrije verkeer te faciliteren door EU-burgers en -ingezetenen in staat te stellen gemakkelijk een digitaal bewijs te leveren dat zij tegen COVID-19 zijn ingeënt, een negatief testresultaat hebben gekregen of zijn hersteld.

Digitale instrumenten **verminderen de administratieve lasten en creëren transparantie** voor burgers en bedrijven. Als zij meer willen weten over hun rechten en mogelijkheden, kunnen zij terecht op de portaal **Your Europe**, een onestopshop voor informatie. Wie advies zoekt wanneer zich problemen op de eengemaakte markt voordoen, kan gebruikmaken van **Your Europe – Advies en Solvit**, dat bedrijven of particulieren die door inbreuken op het EU-recht worden getroffen, helpt geschillen op te lossen en buitengerechtelijk verhaal te halen, zodat zij obstakels kunnen overwinnen. Om het ondernemingsklimaat te verbeteren, zal Solvit zijn inspanningen erop richten kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) te helpen de mogelijkheden van de eengemaakte markt optimaal te benutten. Het **Informatiesysteem interne markt (IMI)**⁸, dat duizenden overheidsdiensten met elkaar

⁷ Agentschap voor de samenwerking tussen energieregulators: <https://www.acer.europa.eu/events-and-engagement/news/press-release-acer-publishes-its-final-assessment-eu-wholesale>.

⁸ Informatiesysteem interne markt https://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/index_nl.htm.

verbindt, vergemakkelijkt grensoverschrijdende administratieve uitwisselingen tussen deze diensten en lost problemen op. Het is in de loop der jaren voortdurend gegroeid en bestrijkt nu 19 beleidsterreinen⁹. Samen vormt dit een echte “backoffice voor de eengemaakte markt”, die zowel bedrijven als overheden ten goede komt.

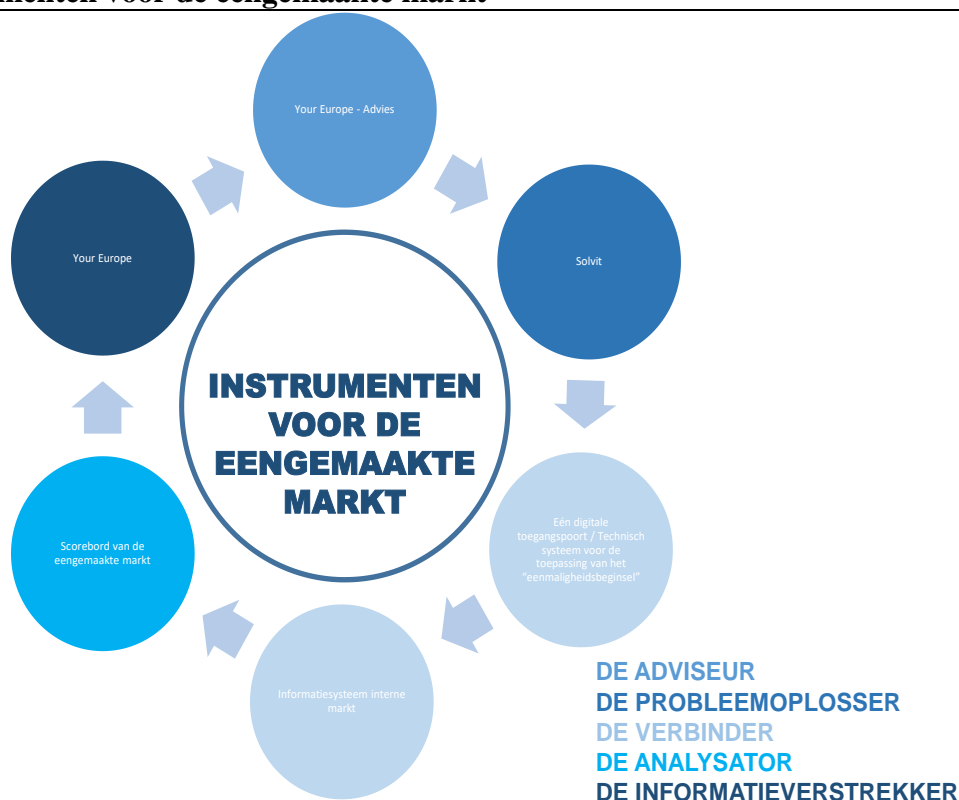
Het technisch systeem voor de toepassing van het eenmaligheidsbeginsel (“Once-Only Technical System”, OOTS) zal ervoor zorgen dat wanneer een bedrijf of burger een document eenmaal bij een overheidsdienst heeft ingediend, het document veilig kan worden doorgegeven aan andere overheidsdiensten, zodat het bedrijf of de burger andere procedures kan afhandelen zonder het document opnieuw te moeten indienen. Al deze instrumenten zijn toegankelijk via **één digitale toegangspoort** van de EU. Voorts zal de **Europese portemonnee voor digitale identiteit**¹⁰ burgers en bedrijven voorzien van gestandaardiseerde documenten die zij veilig kunnen gebruiken om zichzelf en belangrijke informatie, zoals diploma’s waaruit beroepskwalificaties blijken of documenten in verband met gezondheidszorg en sociale zekerheid, in de hele EU te identificeren. Om de ambitie van Europa’s digitale decennium¹¹ te realiseren, wil de EU bovendien tegen 2030 alle belangrijke overheidsdiensten online aanbieden.

⁹ [Scorebord van de eengemaakte markt 2022](#), algemene prestaties van het IMI.

¹⁰ Zie voor meer informatie [Europese digitale identiteit \(europa.eu\)](#).

¹¹ Zie voor meer informatie [Besluit tot vaststelling van het beleidsprogramma 2030 “Traject naar het digitale decennium”](#).

Figuur 1: Instrumenten voor de eengemaakte markt

Bron: Europese Commissie

2.2. De economie stimuleren

Als 's werelds grootste geïntegreerde markt heeft de eengemaakte markt op macro-economisch gebied alle verwachtingen overtroffen. Zij is goed voor 18 % van het mondiale bbp¹² en is een springplank voor bedrijven om hun goederen en diensten aan meer dan 440 miljoen EU-burgers op het hele continent aan te bieden. In de eengemaakte markt zijn 23 miljoen bedrijven gevestigd¹³ die bijna 128 miljoen mensen in dienst hebben¹⁴. De eengemaakte markt heeft zeer **aanzienlijke economische voordelen** opgeleverd, waardoor het bbp van de EU op lange termijn tot 9 % hoger ligt dan zonder de eengemaakte markt het geval zou zijn geweest¹⁵. Deze integratie is en blijft een **fundamentele bron van groei en**

¹² Bbp in lopende prijzen.

¹³ Exclusief de financiële sector.

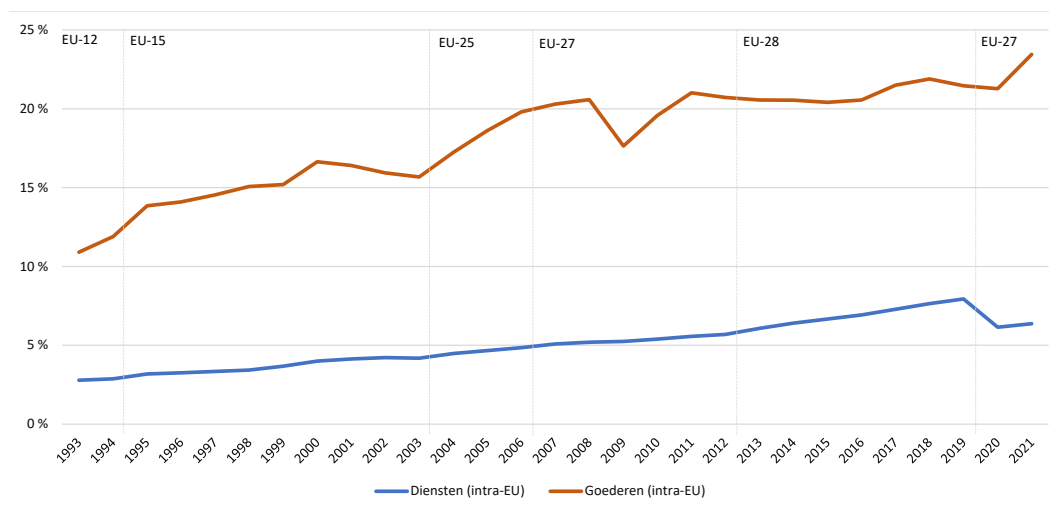
¹⁴ Celebrating 30 years of EU Single Market 1993-2023, Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/edn-20221206-1>.

Dit cijfer heeft betrekking op de "niet-financiële bedrijfseconomie" (secties B tot en met N en afdeling 95 van de NACE Rev. 2, behalve sectie K), die de volgende sectoren omvat: industrie, bouw, handel en distributie, en niet-financiële diensten.

¹⁵ Discussienota 094: [Quantifying the Economic Effects of the Single Market in a Structural Macromodel \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/edn-20221206-1), Jan in't Veld, 2019.

werkgelegenheid¹⁶. Terwijl de totale werkgelegenheid in de EU in de periode 2000-2014 met 5,5 % is toegenomen, is het aantal banen dat afhankelijk is van grensoverschrijdende diensten¹⁷ in dezelfde periode bijna verdubbeld (van 5,6 tot 10,9 miljoen)¹⁸. De omvang van de handel in goederen en diensten tussen de lidstaten is in vergelijking met de omvang van de EU-economie de afgelopen 30 jaar ongeveer verdubbeld. Volgens onderzoekers is de economische integratie in Europa vanuit regelgevingsoogpunt verder gevorderd dan bijvoorbeeld in de Verenigde Staten¹⁹.

Figuur 2: Handel in goederen en diensten binnen de eengemaakte markt (1993-2021)

Bron: Diensten van de Commissie, op basis van Eurostat. Opmerking: de grafiek toont de handelsstromen binnen de EU in goederen en diensten als percentage van het bbp van de EU. De verticale stippellijnen in de grafiek tonen veranderingen in de reikwijdte van de handels- en bbp-gegevens die in aanmerking zijn genomen, in het licht van het aantal lidstaten (voor de periode 2007-2012 bijvoorbeeld zijn de handels- en bbp-gegevens van de EU-27 in aanmerking genomen, terwijl dat voor de periode 2013-2019 de handels- en bbp-gegevens van de EU-28 zijn). De handel wordt gemeten aan de hand van het gemiddelde van de in- en uitvoer.

Bovendien is de eengemaakte markt een belangrijk instrument voor **financiële integratie** in Europa en is zij van essentieel belang voor de economische en monetaire unie. Zij maakt het voor bedrijven gemakkelijker om geld aan te trekken en maakt Europa aantrekkelijker om te investeren²⁰. Het intra-EU-aandeel in buitenlandse directe investeringen en portefeuille-

¹⁶ Bron: Deens ministerie van Industrie, Handel en Financiële Zaken: [The Single Market accounts for 56 million jobs across the EU](#).

¹⁷ Werknemers in bedrijven die diensten uitvoeren of intermediaire goederen en diensten aan de exportsector leveren.

¹⁸ Bron: “Cross border services in the internal market: an important contribution to economic and social cohesion“, Studie van Manuel Fritsch en dr. Roman Bertenrath (2019); <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/publications-other-work/publications/cross-border-services-internal-market-important-contribution-economic-and-social-cohesion>.

¹⁹ Bron: Parson, C. en Smith, A. (2022) “The ‘completeness’ of the EU Single Market in comparison to the United States”, Single Market Economy Papers, WP7, Bureau voor publicaties van de Europese Unie. Zie ook punt 2.4 over hoe niet-regelgevingsobstakels in de EU worden aangepakt via administratieve samenwerking en digitale instrumenten.

²⁰ Bron: Europese Centrale Bank (2022), Financial Integration and Structure in the Euro Area, technisch rapport, Europese Centrale Bank, Frankfurt. Europese Commissie (2022), European Financial Stability and Integration Review, werkdocument van de diensten van de Commissie, SWD(2022) 93 final, Europese Commissie, Brussel.

investeringen is de afgelopen decennia blijven toenemen en was in het tweede kwartaal van 2021 respectievelijk bijna vijf en vier keer zo hoog als begin 2002. In het kader van het Actieplan voor de kapitaalmarktunie worden verschillende initiatieven genomen om de eengemaakte markt voor kapitaal te voltooien. Zeer recentelijk, in december 2022, heeft de Commissie in het kader van de kapitaalmarktunie een voorstel ingediend om de administratieve rompslomp te verminderen voor ondernemingen, met name kmo's, die geld willen ophalen op de beurs, alsook een voorstel om structurele belemmeringen aan te pakken door belangrijke aspecten van het insolventierecht voor ondernemingen te harmoniseren. Toch moet er nog veel meer worden gedaan om de nationale kapitaalmarkten te integreren. Geïntegreerde en betrouwbare betalingssystemen ondersteunen de werking van de eengemaakte markt en versterken aldus het concurrentievermogen van de EU.

De maatschappelijke voordelen van de eengemaakte markt voor de werkgelegenheid zijn ook aanzienlijk: tot 56 miljoen banen in de EU zijn afhankelijk van de intra-EU-handel. Het aantal mobiele EU-werknemers is de afgelopen dertig jaar gestaag toegenomen, mede dankzij programma's als EURES²¹ en beleid ter verbetering van de erkenning van kwalificaties en vaardigheden. Het EU-model van een sociale markteconomie berust op hoge sociale normen, zoals bevorderd door de **Europese pijler van sociale rechten**. Het bevordert gelijke kansen en toegang tot de arbeidsmarkt, billijke arbeidsvoorwaarden en sociale bescherming, inclusie en diversiteit (bijvoorbeeld bij detachering van werknemers²², evenwicht tussen werk en privéleven²³, toereikende minimumlonen²⁴ en loontransparantie). In ruil daarvoor draagt dit sociale kader bij tot een gelijk speelveld op de eengemaakte markt.

De eengemaakte markt heeft ook de verdere ontwikkeling van de **sociale economie** mogelijk gemaakt, met ongeveer 2,8 miljoen entiteiten van de sociale economie in Europa die ongeveer 13,6 miljoen mensen werk bieden²⁵. De Commissie heeft in december 2021 een actieplan voor de sociale economie goedgekeurd²⁶, waarin concrete acties worden voorgesteld die tegen 2030 moeten zijn uitgevoerd. Dit jaar zal een pakket sociale economie worden goedgekeurd, dat onder meer een wetgevingsinitiatief inzake grensoverschrijdende activiteiten van verenigingen in de eengemaakte markt omvat.

De eengemaakte markt heeft een belangrijke rol gespeeld bij het mogelijk maken van geleidelijke opwaartse **economische convergentie** binnen de EU na opeenvolgende uitbreidingen. De eengemaakte markt heeft immers gezorgd voor een gelijk speelveld voor bedrijven in de hele EU, waardoor het voor bedrijven gemakkelijker is geworden om over de

²¹ EURES is een Europees samenwerkingsnetwerk van diensten voor arbeidsvoorziening om het vrije verkeer van werknemers te vergemakkelijken [EURES \(europa.eu\)](https://eures.europa.eu).

²² Richtlijn (EU) 2018/957 van het Europees Parlement en de Raad van 28 juni 2018 tot wijziging van Richtlijn 96/71/EG betreffende de terbeschikkingstelling van werknemers met het oog op het verrichten van diensten (Voor de EER relevante tekst).

²³ Richtlijn (EU) 2019/1158 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven voor ouders en mantelzorgers en tot intrekking van Richtlijn 2010/18/EU van de Raad.

²⁴ Richtlijn (EU) 2022/2041 van het Europees Parlement en de Raad van 19 oktober 2022 betreffende toereikende minimumlonen in de Europese Unie.

²⁵ Cijfer voor de EU-28. Zie Europees Economisch en Sociaal Comité, Recent evolutions of the Social Economy in the European Union, door Monzon J. L. en Chaves R., 2017.

²⁶ Mededeling van de Commissie "Bouwen aan een economie die werkt voor de mensen: een actieplan voor de sociale economie", COM(2021) 778.

grenzen heen te opereren en op gelijke voet te concurreren. Dit heeft geleid tot meer grensoverschrijdende handel en investeringen, wat op zijn beurt heeft bijgedragen tot het stimuleren van de economische groei en het scheppen van banen²⁷. Sociale en economische samenhang zijn van vitaal belang voor de werking van de eengemaakte markt, zoals dertig jaar geleden in de oprichtingsakte werd erkend. Het cohesiebeleid ondersteunt een harmonieuze ontwikkeling van de Europese regio's, zodat zij kunnen bijdragen aan en de vruchten kunnen plukken van hun deelname aan de eengemaakte markt. Door meer mogelijkheden voor economische activiteit te creëren, heeft de eengemaakte markt lagere-inkomenslanden in staat gesteld te convergeren naar hogere-inkomenslanden en heeft zij bijgedragen tot het scheppen van meer banen, waardoor de werkloosheid is gedaald. De eengemaakte markt heeft **het concurrentievermogen van Europese bedrijven versterkt**²⁸, resulterend in betere producten en lagere prijzen voor de consument²⁹. Daarnaast heeft zij waardeketens in de EU sterk geïntegreerd en onderling verbonden. Het mobiliteits- en automobielecosysteem bijvoorbeeld bestaat niet alleen uit grote, wereldwijd gerenommeerde ondernemingen, maar vooral uit leveranciers van onderdelen en uit verkoop- en reparatienetwerken, en vertegenwoordigt in totaal 1,8 miljoen bedrijven, waarvan 99,7 % kmo's.

Het mededingingsbeleid speelt een centrale rol bij het behoud van goed functionerende markten en bij het aanpakken van relevant marktfalen in Europa. Sinds de oprichting van de Unie heeft het mededingingsbeleid de industrie geholpen sterker en wereldwijd concurrerend te worden. Het heeft er ook voor gezorgd dat de EU-burgers de uiteindelijke begunstigen van een sociale markteconomie met een groot concurrentievermogen zijn. Op regels gebaseerde handhaving van de mededingingswetgeving biedt ook rechtszekerheid en voorspelbaarheid voor alle bedrijven die ernaar streven de Europese eengemaakte markt optimaal te benutten.

2.3. Opbouw van weerstand en weerbaarheid tegen crises

De recente opeenvolging van crises heeft aangetoond dat een goed functionerende eengemaakte markt van cruciaal belang is. Essentiële diensten zoals energie-, water-,

²⁷ Bron: Parson, C. en Smith, A. (2022) "The 'completeness' of the EU single market in comparison to the United States", Single Market Economy Papers, WP7, Bureau voor publicaties van de Europese Unie. Zie ook punt 2.4 over hoe dergelijke niet-regelgevingsobstakels in de EU worden aangepakt via administratieve samenwerking en digitale instrumenten.

²⁸ De afgelopen tien jaar hebben onderzoek en innovatie in ruime zin bijgedragen tot twee derde van de productiviteitsgroei in de EU. Horizon Europe en de daaraan voorafgaande programma's hebben bijgedragen tot het creëren en beter verspreiden van uitstekende kennis en technologieën in de hele eengemaakte markt. Zie het verslag "Science, Research and Innovation Performance of the EU" (SRIP-verslag) van 2020. Uit de Eurobarometer-enquête van oktober 2022 over het mededingingsbeleid, die gericht is op burgers en kmo's, blijkt dat een grote meerderheid van de respondenten van mening is dat concurrentie innovatie stimuleert en meer keuze en betere prijzen mogelijk maakt. Zie https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_22_6374.

²⁹ Concreet wordt geschat dat interventies op het gebied van fusies, kartels en antitrust in de periode 2012-2021 de klant directe besparingen hebben opgeleverd in de orde van grootte van 12 tot 21 miljard euro per jaar (jaarverslag over de eengemaakte markt 2023, blz. 18).

gezondheidszorg-, vervoers-³⁰ en telecommunicatiediensten, zijn essentieel voor het welzijn van de mensen en voor de respons op noodsituaties zelf. Deze diensten moeten tijdens en na een ramp of crisis operationeel blijven.

Wanneer lidstaten individueel optreden, door hun grenzen te sluiten of een verbod op de intra-EU-uitvoer van medische apparatuur, graan of grondstoffen in te stellen, komt de hele werking van de eengemaakte markt onder druk te staan, met alle gevaren van dien voor de industrie, de dienstensector, de beroepsbeoefenaren en uiteindelijk de burgers. Hoewel de COVID-19-pandemie aanvankelijk leidde tot tekorten aan essentiële producten en tot enorme verkeersopstoppingen aan de grenzen die het vrije verkeer van essentiële werknemers verhinderden, haalde de eengemaakte markt de bovenhand. Toen de wereldwijde vraag naar mondkapjes en vaccins explosief toenam, hielp de eengemaakte markt ons het gebrek aan diverse leveringsbronnen en aan capaciteit voor de productie van goederen die van vitaal belang waren geworden, te overwinnen.

Na een eerste periode waarin de nationale autoriteiten op eenzijdige en ongecoördineerde wijze belemmeringen voor het vrije verkeer van goederen, diensten en personen opwierpen, met grote gevolgen voor de economische activiteit, is de Commissie met de steun van de lidstaten tussengekomen om deze belemmeringen met initiatieven zoals “groene corridors” weg te nemen. Daarnaast heeft de EU de toeleveringsketens met de wereld volledig opengehouden, voortbouwend op een bloeiende industrie die al tientallen jaren de vruchten plukt van de eengemaakte markt, waarbij krachten en capaciteiten in heel Europa worden gebundeld, van grote ondernemingen tot zeer innovatieve en concurrerende kmo's.

Wij hebben uit deze crises de nodige beleidslessen getrokken en daarbij voortgebouwd op deze verwezenlijkingen. De Commissie heeft de **Autoriteit voor paraatheid en respons inzake noodsituaties op gezondheidsgebied (HERA)** opgericht om toekomstige grensoverschrijdende noodsituaties op gezondheidsgebied beter op te sporen, te voorkomen en aan te pakken. De Commissie heeft ook een nieuw **noodinstrument voor de eengemaakte markt** voorgesteld om ervoor te zorgen dat de eengemaakte markt in een toekomstige crisissituatie open en eerlijk blijft en ervoor blijft zorgen dat goederen en diensten die mensen en bedrijven het hardst nodig hebben beschikbaar blijven. Meer in het algemeen heeft de EU haar paraatheid voor noodsituaties op alle niveaus opgevoerd via het Uniemechanisme voor civiele bescherming³¹. Ten slotte vereist het waarborgen van de veerkracht van de eengemaakte markt een gecoördineerde aanpak op EU-niveau tegen toenemende grensoverschrijdende bedreigingen, met name voor kritieke sectoren en infrastructuur, die onder de paraplu van de Veiligheidsunie wordt ontwikkeld en uitgevoerd³².

³⁰ Om de veerkracht van het vervoer in de EU in tijden van crisis te versterken, heeft de Commissie een mededeling over een noodplan voor vervoer (COM/2022/211 final) aangenomen. Zie ook het actieplan voor militaire mobiliteit 2.0: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/action-plan-military-mobility-20_en

³¹ https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/eu-civil-protection-mechanism_en.

³² [Bijvoorbeeld de richtlijn betreffende de weerbaarheid van kritieke entiteiten \(Richtlijn \(EU\) 2022/2557\)](#).

De weerbaarheid wordt ook verbeterd door de paraatheid te verbeteren. De Commissie heeft een **systeem voor vroegtijdige waarschuwing (SCAN Monitoring System)**³³ opgezet ter onderbouwing van het beleid. Het maakt gebruik van quasi-realtime douanegegevens en onderzoekt afwijkende variaties in hoeveelheden en prijzen om de eerste tekenen van een verstoring van toeleveringsketens aan het licht te brengen. Andere mogelijke signalen zijn de buitensporige concentratie van bepaalde invoer uit beperkte buitenlandse bronnen, het bestaan van wereldwijde “single points of failure” voor kritieke inputs die in de hand worden gewerkt door strategische afhankelijkheden, of aanwijzingen voor een beperkte industriële-productiecapaciteit van de EU. De **in 2022 voorgestelde chipverordening**³⁴ zal helpen om het EU-onderzoek van wereldklasse om te zetten in industrieel leiderschap door te investeren in de Europese industrie en door internationale partnerschappen te bevorderen. Het parallel aan deze mededeling aangenomen voorstel voor een **Europese wet inzake kritieke grondstoffen**³⁵ zal een kader helpen vaststellen om de toegang tot grondstoffen binnen de eengemaakte markt te verbeteren, de Europese capaciteit te vergroten en externe grondstofbronnen te diversifiëren.

In het **industriële plan voor de Green Deal voor het nettonultijdperk**³⁶ worden de uitdagingen beschreven waarmee de Europese industrie momenteel wordt geconfronteerd en worden verdere maatregelen voorgesteld om de nettonulindustrie te bevorderen. Als onderdeel van dit plan heeft de Commissie een voorstel voor een **verordening voor een nettonulindustrie**³⁷ gedaan en heeft zij een **tijdelijk crisis- en transitiekader voor staatssteun**³⁸ goedgekeurd met gerichte, tijdelijke en evenredige maatregelen om de concurrerende transitie van Europa naar een nettonuleconomie te versnellen en tegelijkertijd versnippering van de eengemaakte markt te voorkomen. Daarnaast is de Commissie, zoals aangekondigd in het industriële plan voor de Green Deal, voornemens om vóór de zomer van 2023 een voorstel te doen voor een Europees soevereiniteitsfonds om een Europese voorsprong te behouden op het gebied van kritieke en opkomende technologieën die relevant zijn voor de groene en de digitale transitie en om de cohesie te waarborgen en de integriteit van de eengemaakte markt in stand te houden.

2.4. De eengemaakte markt als aantrekkende factor en geopolitieke troef op het wereldtoneel

De voordelen van de eengemaakte markt zijn een belangrijk onderdeel van de algemene aantrekkelijkheid van de **EU als baken van veiligheid, stabiliteit en open waarden**. De EU vertegenwoordigt ongeveer 14 % van de wereldhandel in goederen³⁹. Naast de

³³ Zie “SCAN” (Supply Chain Alert Notification) Monitoring System, waarmee deze aanpak wordt geïntroduceerd samen met een testtoepassing op fotovoltaïsche zonnepanelen: https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/scan-supply-chain-alert-notification-monitoring-system_en”.

³⁴ Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een kader voor maatregelen ter versterking van het Europese ecosysteem voor halfgeleiders (chipverordening), COM(2022) 46 final.

³⁵ COM(2023) 160

³⁶ COM(2023) 62

³⁷ COM(2023) 161

³⁸ [Tijdelijk crisis- en transitiekader \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/eu-press-room/asset_upload_document/161223/Tijdelijk_crisis-_en_transitiekader_(europa.eu).pdf).

³⁹ https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/key-facts-and-figures/economy_nl.

opeenvolgende uitbreidingen tussen 1973 en 2007 besloten de EVA-landen IJsland, Liechtenstein en Noorwegen in de jaren negentig om samen met de EU de Europese Economische Ruimte tot stand te brengen, waardoor de vier vrijheden van de eengemaakte markt tot hun landen werden uitgebreid. Veel landen van de Westelijke Balkan en het oostelijk nabuurschap willen een toekomst als lid van de Unie en haar eengemaakte markt. De EU is vastbesloten de landen van de Westelijke Balkan te steunen op hun weg naar de EU.

De EU grijpt ook elke gelegenheid aan om Oekraïne verder in de eengemaakte markt te integreren, bijvoorbeeld door het land op het elektriciteitsnet van de EU aan te sluiten, de invoerrechten op Oekraïense uitvoer naar de EU op te schorten, solidariteitscorridors te creëren om het verkeer van goederen en personen te verbeteren en Oekraïne in de Europese “roaming tegen thuisharief”-zone op te nemen. De Commissie zal zich samen met Oekraïne richten op overeengekomen prioritaire acties⁴⁰, onder meer op het gebied van overheidsopdrachten, normalisatie, industriële samenwerking, technische handelsbelemmeringen en conformiteitsbeoordeling⁴¹, teneinde Oekraïne beter in de eengemaakte markt te integreren. Soortgelijke inspanningen worden geleverd om Moldavië op vergelijkbare wijze te integreren. De EU neemt Oekraïne en andere landen van het Oostelijk Partnerschap ook op in een aantal belangrijke EU-programma's, zoals het programma voor de interne markt⁴².

De eengemaakte markt is ook een **geopolitieke hefboom** die het aanzien en de invloed van de EU in de wereld vergroot. Zij is de economische ruggengraat van de internationale diplomatie van de EU. Deze mondiale invloed is van cruciaal belang in het licht van de geopolitieke ontwikkelingen van de afgelopen dertig jaar en de toegenomen wereldwijde concurrentie met andere economieën van continentale omvang. Tijdens de pandemie bijvoorbeeld bood de snelle ontwikkeling en toelating van vaccins in het kader van de strenge geneesmiddelenwetgeving van de EU⁴³ de EU een krachtig platform om COVID-19 wereldwijd te helpen aanpakken.

De omvang en aantrekkelijkheid van de eengemaakte markt van de EU leiden er vaak toe dat bedrijven ervoor kiezen EU-wetgeving en -normen op hun wereldwijde activiteiten toe te passen. Hierdoor heeft de EU kunnen bijdragen aan de mondiale welvaart en aan de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling – met duurzame groei, een hoog niveau van

⁴⁰ Prioritair actieplan voor een betere uitvoering van de diepe en brede vrijhandelsovereenkomst tussen de EU en Oekraïne.

⁴¹ De Commissie bereidt de weg voor een overeenkomst betreffende conformiteitsbeoordeling en aanvaarding (OCA) met Oekraïne. De Commissie is ook bezig met voorbereidende werkzaamheden met Moldavië met de bedoeling onderhandelingen over een OCA te starten.

⁴² Om de eengemaakte markt in de praktijk te versterken, is een aanzienlijk financieringspakket van 4,2 miljard euro – het programma voor de interne markt – goedgekeurd ter ondersteuning van uiteenlopende acties, gaande van het verbeteren van het markttoezicht tot het verlenen van probleemoplossende steun aan burgers en bedrijven, het ondersteunen van het concurrentievermogen van kmo's en het verbeteren van de voedselveiligheid.

⁴³ [COVID-19-vaccins | Europees Geneesmiddelenbureau \(europa.eu\)](#).

sociale bescherming, eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en de grondrechten⁴⁴, en een sterke bescherming van het milieu en de mensenrechten.

Het Europese **normalisatiesysteem** is in dit verband een bijzonder succesverhaal, met de speciale rol van geharmoniseerde Europese normen waardoor marktdeelnemers met één norm voor de hele eengemaakte markt kunnen aantonen dat zij aan EU-wetgeving voldoen. Zoals in de recente normalisatiestrategie van de EU⁴⁵ wordt onderstreept, spelen normen een belangrijke rol bij de digitale en de groene transitie en kunnen zij de EU een mondiale voortrekkersrol geven, met name op het gebied van strategische technologieën. Normen kunnen ook bijdragen tot een inclusievere samenleving door de toegankelijkheid van een reeks alledaagse producten en diensten te waarborgen. Internationale normen spelen ook een belangrijke rol, niet alleen bij het wegnemen van technische handelsbelemmeringen, maar ook bij het vergemakkelijken van de toegang van EU-bedrijven tot internationale markten. Gezien de toenemende geopolitieke rol van normen is een grotere betrokkenheid van de EU bij de ontwikkeling van internationale normen ook van essentieel belang voor het behoud van de waarden en belangen van de EU. Daartoe voert de Commissie strategische dialogen met belangrijke handelspartners zoals de VS, Japan of India.

Dankzij de eengemaakte markt is de EU een handelsmacht geworden die kansen creëert voor EU-bedrijven in het buitenland, onze regels en waarden uitdraagt, de EU verbindt met groeipolen overal ter wereld, zorgt voor de inputs die we nodig hebben en anderen ondersteunt bij het verwezenlijken van duurzaamheidsdoelstellingen. De EU is de belangrijkste handelspartner van 53 landen in de wereld die samen goed zijn voor 48 % van het mondiale bbp. **De eengemaakte markt biedt een hefboom om ervoor te zorgen dat de openheid van de EU hand in hand gaat met de naleving van de EU-regels**, bijvoorbeeld door verstoringen als gevolg van buitenlandse subsidies aan te pakken⁴⁶ en door te voorkomen dat goederen worden vervaardigd met dwangarbeid⁴⁷ of op een wijze die ecologisch/sociaal niet-duurzaam is. Voorts is het vermogen van de EU om economische instrumenten, zoals sancties en beperkende maatregelen, te gebruiken teneinde de op regels gebaseerde internationale orde te handhaven, afhankelijk van een goed functionerende eengemaakte markt met een centrale rol in de wereldeconomie.

3. DE WEG VOORUIT – NAAR VERDERE INTEGRATIE VAN DE EENGEMAAKTE MARKT

⁴⁴ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming, AVG).

⁴⁵ Een EU-strategie voor normalisatie – Mondiale normalisatie ter ondersteuning van een veerkrachtige, groene en digitale eengemaakte markt in de EU, COM(2022) 31.

⁴⁶ Verordening (EU) 2022/2560 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 betreffende buitenlandse subsidies die de interne markt verstoren.

⁴⁷ Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad inzake een verbod op met dwangarbeid vervaardigde producten op de markt van de Unie, COM(2022) 453 final.

Verjaardagen zijn niet alleen een gelegenheid om terug te kijken op wat er in het verleden is bereikt, maar ook om de verwachtingen en doelstellingen voor de toekomst vast te stellen. In een snel veranderende omgeving moeten de inspanningen om de handhaving van de internemarktregels te verbeteren en een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de eengemaakte markt op nationaal en EU-niveau te stimuleren, worden voortgezet. De regels moeten waar nodig ook verder worden aangepast aan nieuwe producten, diensten en bedrijfsmodellen die zullen bijdragen tot de verwezenlijking van de groene en de digitale transitie.

Een volledig functionerende eengemaakte markt is de essentiële basis voor het concurrentievermogen van de EU op lange termijn. De mededeling van de Commissie over het concurrentievermogen, die samen met deze mededeling wordt gepubliceerd⁴⁸, bevat naast maatregelen om te zorgen voor een voorspelbaar, samenhangend en vereenvoudigd **regelgevingskader dat bevorderlijk is** voor het concurrentievermogen op lange termijn ook maatregelen die ervoor moeten zorgen dat vaardigheden die nodig zijn voor de groene en de digitale transitie en voor economische groei beschikbaar zijn en die de toegang tot financiering moeten versnellen en verbeteren.

In de toekomst zal de Commissie met alle bestuursniveaus en alle belanghebbenden samenwerken om het potentieel van de eengemaakte markt ten volle te benutten, zodat deze een stevige basis biedt voor duurzaam concurrentievermogen op lange termijn. In dit verband richt deze mededeling zich op twee belangrijke gebieden voor verdere actie:

- **handhaving van de bestaande internemarktregels en opheffing van belemmeringen op het niveau van de lidstaten**, met name belemmeringen voor grensoverschrijdende dienstverlening, en in de industriële ecosystemen met het grootste potentieel voor economische integratie (detailhandel, bouw, toerisme, zakelijke dienstverlening en hernieuwbare energie); en
- verdere **bevordering van de groene en de digitale dimensie** van de eengemaakte markt als bron van innovatie, groei en concurrentievermogen.

3.1. Handhaving van de internemarktregels en opheffing van belemmeringen op het niveau van de lidstaten

De eengemaakte markt kan burgers en bedrijven slechts ten volle ten goede komen als de EU-regels correct worden uitgevoerd en gehandhaafd⁴⁹. Het is de collectieve verantwoordelijkheid van de Commissie en de lidstaten om ervoor te zorgen dat de internemarktregels dagelijks correct worden toegepast. Voor een correcte toepassing van verordeningen is het met name van belang dat de nationale autoriteiten er volledige uitvoering aan geven.

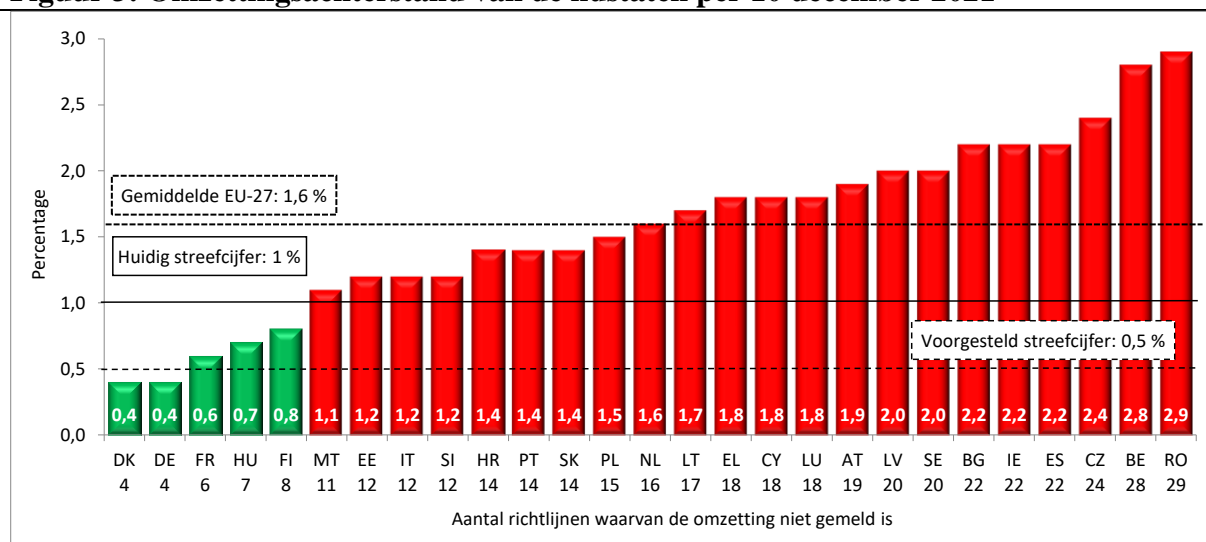
Een correcte en tijdige omzetting van EU-wetgeving is van cruciaal belang om ervoor te zorgen dat de wetgeving inzake de eengemaakte markt de beoogde effecten sorteert. De

⁴⁸ COM(2023) 168.

⁴⁹ Zie ook de recente mededeling van de Commissie “Het EU-recht handhaven voor een Europa dat resultaten boekt” (COM(2022) 518 final).

gemiddelde achterstand bij de omzetting van internemarktrichtlijnen⁵⁰ overschrijdt nu de door de Europese Raad in maart 2007 vastgestelde drempel van 1 %. Slechts vijf lidstaten hebben de overeengekomen doelstelling gehaald (zie figuur 3). Richtlijnen moeten ook correct worden omgezet en in de praktijk worden toegepast, met bijzondere aandacht voor ongerechtvaardigde overregulering (“gold-plating”). Op dit punt moeten de lidstaten de situatie aanzienlijk verbeteren (zie figuur 4).

Figuur 3: Omzettingsachterstand van de lidstaten per 10 december 2021⁵¹

Bron: Scorebord van de eengemaakte markt⁵²

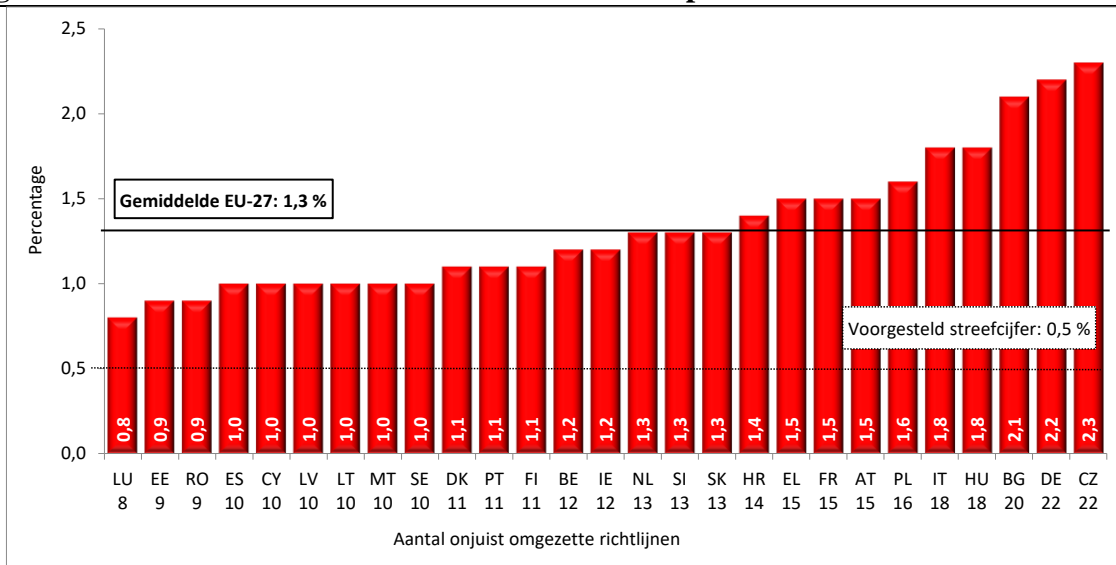
⁵⁰ [Scorebord van de eengemaakte markt 2022](#).

Deze analyse heeft betrekking op 997 richtlijnen en 5 669 verordeningen die de werking van de eengemaakte markt moeten garanderen en op 1 december 2021 van kracht waren.

⁵¹ Zie de voetnoten 65 tot en met 68 voor nadere informatie over de doelstellingen wat betreft het handhavingstekort.

⁵² [Scorebord van de eengemaakte markt 2022](#).

Figuur 4: Conformiteitsachterstand van de lidstaten per 10 december 2021

Bron: Scorebord van de eengemaakte markt⁵³

Er is **geen pasklare aanpak** om ervoor te zorgen dat de internemarktregels hun volledige potentieel bereiken, maar in alle gevallen zijn een sterke nalevingscultuur en een geest van partnerschap nodig om de eengemaakte markt met succes te beheren. De Commissie is vastbesloten met de lidstaten samen te werken, op het passende niveau binnen hun administratie, om de ambitieuze uitvoering van de internemarktregels te ondersteunen en te bevorderen. Als aanvulling op de samenwerking zal de Commissie een strikt handhavingsbeleid blijven voeren om ervoor te zorgen dat gezamenlijk overeengekomen EU-regels ook door alle lidstaten collectief correct worden toegepast.

De Commissie volgt een **strategische aanpak van de handhaving** en voert met succes haar actieplan voor de handhaving van de eengemaakte markt 2020⁵⁴ uit, waarbij de nadruk ligt op kritieke kwesties. Dit omvat het waarborgen van de vrijheid van vestiging, het vrije verkeer van goederen en diensten, met inbegrip van beroepsmobiliteit om vaardigheidskloven te overbruggen, het waarborgen dat de regels voor overheidsopdrachten bedrijven in staat stellen op de eengemaakte markt te concurreren en dat overheidsmiddelen efficiënt worden gebruikt, het aanpakken van oneerlijke betalingspraktijken en betalingsachterstanden, en het handhaven van Europese normen ten behoeve van burgers en bedrijven.

In februari 2023 heeft de Commissie 24 inbreukbesluiten vastgesteld om belemmeringen op de eengemaakte markt voor diensten weg te nemen en het voor bedrijven in de EU gemakkelijker te maken om hun activiteiten uit te oefenen⁵⁵. Tegelijkertijd konden door een

⁵³ [Scorebord van de eengemaakte markt](#).

⁵⁴ Zoals beschreven in bijlage 1: Balans van de uitvoering van het actieplan voor de handhaving van de eengemaakte markt 2020, [Jaarverslag over de eengemaakte markt 2023](#). Alle acties van het langetermijnactieplan voor een betere uitvoering en handhaving van de regels inzake de eengemaakte markt zijn uitgevoerd of van start gegaan.

⁵⁵ [Vrij verkeer van diensten: Commissie onderneemt actie \(europa.eu\)](#).

krachtig handhavend optreden van de Commissie 18 inbreukzaken worden afgesloten dankzij reële verbeteringen op de eengemaakte markt voor diensten.

Ongerechtvaardigde belemmeringen ontstaan wanneer nationale wetgeving in strijd is met de internemarktregels of wanneer die regels op nationaal niveau onvolledig of onvoldoende worden uitgevoerd of toegepast, onder meer als gevolg van administratieve praktijken van nationale autoriteiten. Zij belemmeren het vermogen van bedrijven om te floreren, concurrerend te blijven en de vruchten te plukken van de groene en de digitale transitie.

Sommige soorten belemmeringen zijn hardnekkig gebleken: 60 % van de belemmeringen waarmee bedrijven vandaag de dag worden geconfronteerd, zijn van hetzelfde type als 20 jaar geleden⁵⁶. Vele daarvan hebben betrekking op **nationale regelgeving en administratieve praktijken**, die in eerste instantie rechtstreeks door de lidstaten moeten worden aangepakt. Belemmeringen die door belanghebbenden zijn bevestigd, zijn onder meer de complexiteit van nationale procedures en het gebrek aan informatie daarover, onevenredige nationale eisen op het gebied van diensten, met inbegrip van beroepsmobiliteit, omslachtige administratieve vereisten voor detachering van werknemers en moeilijkheden in verband met belastingen in een grensoverschrijdende context. Veel van deze belemmeringen zijn niet vatbaar voor harmonisatie van de wetgeving en daarom blijft het verminderen van belemmeringen op nationaal niveau de belangrijkste doelstelling. Het instrument voor technische ondersteuning helpt de lidstaten hun openbaar bestuur te verbeteren en een gunstig ondernemingsklimaat te creëren.

Diensten zijn van cruciaal belang voor de economie van de EU. Zij zijn goed voor ongeveer 70 % van het bbp van de EU en 73 % van de totale werkgelegenheid. Diensten bestrijken een breed scala aan sectoren en veel verschillende activiteiten. In sommige sectoren werkt het vrije verkeer van diensten goed, gefaciliteerd door digitale technologieën en geharmoniseerde regels. Andere zijn nog steeds voornamelijk binnenlandse markten, soms als gevolg van intrinsieke factoren van de specifieke dienst (bv. regionale of nationale marktvoorkeuren). Waar er ruimte is voor meer integratie in de dienstensector, belemmeringen die doorgaans verband houden met **nationale regelgeving** op het gebied van zakelijke diensten, restrictieve vergunningsvereisten op het gebied van de detailhandel, regelgevende en administratieve vereisten die de grensoverschrijdende verlening van bouwdiensten bemoeilijken, en beperkingen in het toerisme, zowel voor grensoverschrijdende dienstverlening als wat betreft de vereisten voor accommodatiediensten.

Nauwere samenwerking tussen de lidstaten en met de Commissie en uitwisseling van informatie, alsmede gedachtewisselingen, met name in de Raad Concurrentievermogen, spelen een belangrijke rol bij de doeltreffende uitvoering van de internemarktregels en bij het voorkomen van inbreuken op het EU-recht.

Het werk van de in 2020 opgerichte **taskforce voor de handhaving van de eengemaakte markt**⁵⁷ heeft aangetoond dat samenwerking tussen de lidstaten en de Commissie van grote waarde is voor het aanpakken van de concrete belemmeringen waarmee EU-bedrijven op de

⁵⁶ Zie “30 years of single market – taking stock and looking ahead”, Europese Commissie 2022.

⁵⁷ https://single-market-economy.ec.europa.eu/news/single-market-task-force-continues-tackle-barriers-single-market-2022-11-29_en.

eengemaakte markt worden geconfronteerd. De gezamenlijke en intensieve werkzaamheden in dit innovatieve forum zijn gericht op het vereenvoudigen van het regelgevingskader en het verminderen van administratieve belemmeringen op specifieke gebieden. Zo zijn de lidstaten binnen de taskforce voor de handhaving van de eengemaakte markt overeengekomen de verplichtingen voor beroepsbeoefenaren en ondernemingen die tijdelijke grensoverschrijdende diensten verlenen te vereenvoudigen en, op basis van goede praktijken, voorafgaande kwalificatiecontroles voor 247 beroepen af te schaffen en de administratieve en documentvereisten te herzien en te beperken.

De taskforce voor de handhaving van de eengemaakte markt heeft ook meer dan 80 van de dringendst weg te nemen belemmeringen voor een vlotte en snelle verlening van vergunningen voor de uitrol van wind- en zonne-energie-installaties geïdentificeerd. Aangezien er 50 000 kmo's actief zijn op het gebied van de productie van hernieuwbare energie, zal het wegnemen van deze belemmeringen duurzame groei bevorderen. Dit zal de EU ook aantrekkelijker maken als investeringslocatie en zal een goede aanvulling vormen op het voorstel voor een verordening voor een nettonulindustrie. Deze verordening moet investeringen in projecten voor de productie van nettonultechnologie vergemakkelijken en versnellen, zodat de productie van zonnepanelen, windturbines en andere schone energietechnologieën in Europa aanzienlijk kan worden opgeschaald. Het bestaande rechtskader voor het verlenen van vergunningen voor de uitrol van installaties voor hernieuwbare energie (op basis van de richtlijn hernieuwbare energie) zal binnenkort met deze wetgeving worden aangevuld met een geharmoniseerd rechtskader om ook de verlening van vergunningen voor nieuwe industriële installaties die dergelijke technologieën produceren, met inbegrip van gigabedrijfprojecten, te stroomlijnen. De Commissie wijst nogmaals op de grote waarde van de taskforce voor de handhaving van de eengemaakte markt als instrument voor samenwerking met de lidstaten om belemmeringen voor de eengemaakte markt aan te pakken, en vertrouwt er daarom op dat de lidstaten gezamenlijk verdere inspanningen zullen leveren die gericht zijn op concrete resultaten binnen dit kader.

De voortzetting van de bestaande **gestructureerde samenwerking met belanghebbenden uit het bedrijfsleven**, onder meer in het kader van het Industrieforum⁵⁸, het Enterprise Europe Network, het netwerk van nationale kmo-gezanten en het clusternetwerk, is ook van cruciaal belang om een beter inzicht te krijgen in de belemmeringen waarmee zij worden geconfronteerd. Deze werkzaamheden zullen worden ondersteund door analytische werkzaamheden zoals het jaarverslag over de eengemaakte markt en het jaarverslag van de taskforce voor de handhaving van de eengemaakte markt. Het **scorebord voor de eengemaakte markt** is een nuttig instrument voor alle belanghebbenden om inzicht te krijgen in de resterende belemmeringen en om acties op te zetten om deze weg te nemen. **De Commissie zal** welbepaalde indicatoren van **het scorebord van de eengemaakte markt en**

⁵⁸ Het Industrieforum brengt lidstaten, ondernemingen van elke omvang, vakbonden en het maatschappelijk middenveld samen, fungeert als klankbord voor belanghebbenden en laat zien hoe het met het Europese concurrentievermogen staat. Het forum rekent ook op een speciale taskforce die de toestand van de eengemaakte markt moet beoordelen. Het draagt ook actief bij aan transitietrajecten, waarin ook rekening wordt gehouden met uitdagingen op het gebied van regelgeving voor de dubbele transitie en de veerkracht van de Europese industrie. Het fungeert als klankbord maar ook als bron van informatie over problemen waarmee de industrie wordt geconfronteerd en hoe deze kunnen worden aangepakt. Het forum komt twee tot drie keer per jaar in plenaire vergadering bijeen, laatstelijk op 7 maart 2023.

andere relevante bronnen die verband houden met handhaving en het ondernemingsklimaat, zoals omzettings- en conformiteitsachterstanden, overheidsopdrachten, betalingsachterstanden bij overheidsinstanties en de beschikbaarheid van digitale overheidsdiensten, alsook de indicatoren die in de hervormingsaanbevelingen voor professionele diensten zijn ontwikkeld, **nauwlettend monitoren**.⁵⁹

De bestaande samenwerkingsinstrumenten moeten ten volle worden benut om de proactieve en praktische oplossing van internemarktproblemen voor burgers en bedrijven verder te verbeteren, met inbegrip van **dringende maatregelen van de lidstaten om ervoor te zorgen dat de nationale Solvit-centra**⁶⁰ over voldoende en adequate personele middelen beschikken. Het onderzoeken van nationale maatregelen voordat zij worden vastgesteld, is bijzonder doeltreffend gebleken om conflicten met de internemarktregels te voorkomen. Solvit is erin geslaagd om in 2021 meer dan 2 000 zaken op te lossen⁶¹, met een gemiddeld oplossingspercentage van 87 %.

Het kennisgevingsmechanisme in het kader van **de richtlijn transparantie op de eengemaakte markt**⁶² is uitgegroeid tot een echt preventief instrument, dat de dialoog en de samenwerking tussen de lidstaten en de Commissie in een vroeg stadium versterkt, bijvoorbeeld met betrekking tot emissiearm vervoer of recycling en afvalvermindering.

Met het oog op een betere naleving van de internemarktregels is de Commissie voornemens **de kennisgevingsverplichtingen van de lidstaten te vereenvoudigen door een enkel loket** voor kennisgevingen betreffende de eengemaakte markt op te zetten. De lidstaten moeten momenteel gebruik maken van verschillende kennisgevingsinstrumenten die in het kader van verschillende onderdelen van de internemarktwetgeving zijn opgezet, maar een eenloketsysteem voor kennisgevingen zal hen in staat stellen alle kennisgevingen op één plaats af te ronden.

Op het gebied van diensten lanceert de Commissie ook een prioritair proces om samen met de **lidstaten belemmeringen voor het vrije verkeer van diensten in industriële ecosystemen met een grote dienstensector** die hun potentieel voor grensoverschrijdende handel nog niet hebben bereikt, aan te pakken. Deze ecosystemen zijn met name de bouw, de detailhandel, het toerisme en de zakelijke dienstverlening.

Veel belemmeringen zijn niet als zodanig bedoeld – zij zijn vaak gewoon het resultaat van verschillende manieren om dingen te doen – en zijn op verschillende tijdstippen in verschillende lidstaten ontwikkeld, gericht op nationale of lokale overwegingen. Zij mogen

⁵⁹ Volgens het scorebord van de eengemaakte markt was de recentste score voor de levering van digitale overheidsdiensten aan bedrijven in twee derde van de lidstaten zeer hoog (ongeveer 80 of meer). In 2022 daarentegen was de betalingsachterstand bij overheidsinstanties in 19 van de 27 lidstaten groter dan in 2019. In het algemeen wijzen de indicatoren voor overheidsopdrachten op een stabiele situatie, met een lichte verbetering. In verschillende lidstaten is er echter ruimte voor verdere vooruitgang op gebieden zoals het aandeel openbare aanbestedingen met één inschrijver en het aandeel onderhandse gunningen. Wat professionele diensten betreft, laat het scorebord tussen 2007 en 2021 weinig of geen vooruitgang zien wat betreft het verminderen van de regelgevingsobstakels voor de toegang tot en de uitoefening van beroepen. Juridische dienstverlening blijft de meest beschermde beroepsactiviteit op de eengemaakte markt.

⁶⁰ Nationale Solvit-centra – Europese Commissie (europa.eu).

⁶¹ SOLVIT's Helping Hand in the Single Market: celebrating 20 years
https://ec.europa.eu/solvit/docs/2022/anniversary_report_web_en.pdf.

⁶² [Richtlijn transparantie op de eengemaakte markt – EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

niet kennelijk in strijd zijn met het Verdrag of met geharmoniseerde regels. Zij kunnen echter nog steeds een aanzienlijke belemmering vormen voor grensoverschrijdende handel. Ondanks de voordelen die wij allemaal kunnen halen uit vlottere uitwisselingen, kunnen machtige gevestigde belangen, andere politiek meer zichtbare prioriteiten en/of de eenvoudige traagheidskracht praktische oplossingen in de weg staan. De Commissie kan niet de enige spreekbuis van het belang van de eengemaakte markt zijn, handelend via haar handhavingsbevoegdheid en haar vermogen om partijen samen te brengen. De eengemaakte markt heeft ook een speciale stem binnen de nationale overheden nodig. De Commissie stelt daarom voor dat elke lidstaat een speciaal **bureau voor de eengemaakte markt opricht om belemmeringen voor de eengemaakte markt aan te pakken**. Een dergelijk bureau moet beschikken over senior leidinggevenden en passende middelen, alsook over een permanente opdracht om proactief problemen aan te kaarten en oplossingen voor te stellen binnen het nationale besluitvormingssysteem⁶³. Deze werkzaamheden zouden een aanvulling vormen op samenwerkingsinstrumenten zoals Solvit en de taskforce voor de handhaving van de eengemaakte markt en zouden met name kunnen bijdragen tot het aanpakken van de resterende belemmeringen voor diensten.

Voorkomen dat er nieuwe handelsbelemmeringen ontstaan is uiterst belangrijk en is vooral relevant in de dienstensector, waar de diversiteit van nationale regelgeving en sterke gevestigde belangen het vermogen om tot een grotere integratie in de eengemaakte markt te komen, hebben beperkt. De **dienstenrichtlijn** verplicht de lidstaten ervoor te zorgen dat nieuwe regelgeving die zij invoeren gerechtvaardigd en evenredig is, met name wat betreft beperkingen zoals territoriale beperkingen, regels inzake bedrijfseigendom of vaste tarieven. De dienstenrichtlijn verplicht de lidstaten ook om de Commissie en de andere lidstaten van dergelijke nieuwe eisen in kennis te stellen.

Bovendien biedt de **richtlijn evenredigheidsbeoordeling** sinds 2020 een kader voor de lidstaten om te beoordelen en uit te leggen waarom nieuwe nationale regels niet-discriminerend en evenredig zijn voordat zij in werking treden. Deze richtlijn is echter slechts van toepassing op een deel van de diensteneconomie, namelijk op gereguleerde professionele diensten. De Commissie is voornemens om samen met de lidstaten na te gaan hoe dit kader optimaal kan worden benut voor diensten in het algemeen en niet alleen voor beroepen. Zij zal dit doen door het kennisgevingsinstrument van de dienstenrichtlijn aan te passen en de lidstaten aanvullende gerichte richtsnoeren voor de toepassing van deze evenredigheidscriteria te verstrekken. Dit zal aanzienlijk bijdragen tot betere en minder restrictieve regelgeving en zal dure en onnodig confronterende handhaving achteraf voorkomen.

Een grote groep lidstaten is met de Commissie gaan samenwerken aan de vrijwillige invoering van een **gemeenschappelijke elektronische aangifte voor gedetacheerde werknemers**⁶⁴. De Commissie dringt er bij alle lidstaten op aan hun werkzaamheden tegen eind 2023 af te ronden.

⁶³ De rol ervan moet worden aangepast aan verschillende bestuursystemen, bijvoorbeeld in federale systemen of waar er sprake is van aanzienlijke decentralisatie.

⁶⁴ Begin 2023 en na overleg en een haalbaarheidsstudie zijn 20 lidstaten overeengekomen te werken aan een gemeenschappelijk formulier, zoals aangekondigd in de actualisering van de industriestrategie 2021.

Op alle niveaus is een **hernieuwd politiek engagement** nodig om de toepassing en handhaving van de internemarktregels te verbeteren en eerdere toezeggingen na te komen⁶⁵. De Commissie zal de **resultaten van het scorebord van de eengemaakte markt regelmatig onder de aandacht brengen van de nationale autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor de eengemaakte markt**, met name in de Raad Concurrentievermogen. Tijdens de bespreking moet de vooruitgang bij de verwezenlijking van de doelstellingen worden beoordeeld en moeten mogelijke aanvullende maatregelen worden vastgesteld om de prestaties van de lidstaten op het gebied van de handhaving van de internemarktregels en het wegnemen van onnodige en onevenredige belemmeringen te verbeteren.

De Commissie verwijst naar haar eerdere oproep aan de lidstaten om zich ertoe te verbinden de omzettingsachterstand te beperken tot 0,5 % voor alle richtlijnen⁶⁶ en tot 0 % voor richtlijnen waarvan de uitvoering al meer dan twee jaar over tijd is⁶⁷. Evenzo verwijst de Commissie naar haar eerdere voorstel om de conformiteitsachterstand voor alle richtlijnen te beperken tot 0,5 %⁶⁸. Voorts heeft de Commissie voor zaken betreffende de niet-mededeling van omzettingsmaatregelen een termijn van twaalf maanden voorgesteld te rekenen vanaf de verzending van de aanmaningsbrief tot de oplossing van de zaak of om inbreukzaken voor te leggen aan het Hof van Justitie⁶⁹.

Op basis van de bovenstaande elementen **stelt de Commissie voor concrete doelstellingen inzake handhaving vast te stellen om de omzettings- en conformiteitsachterstand beide tot 0,5 % te beperken**. Zij stelt ook voor een **benchmark voor Solvit** vast te stellen met als doel in elke lidstaat ten minste 90 % van de zaken binnen 12 maanden op te lossen. De Commissie zal ook communiceren over haar opmerkingen met betrekking tot de vooruitgang bij het oplossen van belemmeringen voor de eengemaakte markt in het kader van samenwerkingsinstrumenten zoals de taskforce voor de handhaving van de eengemaakte markt.

3.2. Verdere bevordering van de groene en de digitale dimensie van de eengemaakte markt

De eengemaakte markt zal cruciaal zijn voor de **groene transitie van de EU en de circulaire economie**. De EU moet haar leiderschap op het gebied van schone technologieën en haar concurrentievoordeel op het gebied van decarbonisatie behouden om een emissievrije economie tot stand te kunnen brengen. Wij moeten materialen en andere hulpbronnen efficiënter gebruiken en overschakelen op een circulaire economie die de waarde van

⁶⁵ Een omzettingsachterstand van 1 % (percentage internemarktrichtlijnen waarvan de Commissie nog niet volledig in kennis is gesteld) als doelstelling vastgesteld door de Europese Raad van Brussel van 8-9 maart 2007, en een door de Europese Raad van Barcelona van 15-16 maart 2002 vastgestelde omzettingsdoelstelling van 0 % voor richtlijnen waarvan de uitvoering al meer dan twee jaar over tijd is.

⁶⁶ Omzettingsachterstand van 0,5 % als doel door de Commissie voorgesteld in het wetgevingspakket eengemaakte markt (COM(2011) 206).

⁶⁷ Door de Europese Raad van Barcelona van 15-16 maart 2002 vastgestelde omzettingsdoelstelling van 0 % voor richtlijnen waarvan de uitvoering al meer dan twee jaar over tijd is.

⁶⁸ Conformiteitsachterstand van 0,5 % als doel door de Commissie voorgesteld in het wetgevingspakket eengemaakte markt (COM(2011) 206).

⁶⁹ Mededeling van de Commissie – EU-wetgeving: betere resultaten door betere toepassing C/2016/8600

materialen in producten behoudt en afval tot een minimum beperkt. Het actieplan voor de circulaire economie wordt uitgerold met ambitieuze doelstellingen om de groene en de digitale transitie te bevorderen.

Gemeenschappelijke regels die in de hele EU van toepassing zijn, zullen het voor bedrijven gemakkelijker maken om de uitdaging aan te gaan en zo onze doelstellingen te verwezenlijken – mogelijk ook op mondiaal niveau. **Regels inzake ecologisch ontwerp voor duurzame producten** vergemakkelijken en vergroten de terugwinning en recycling van materialen uit producten aan het einde van hun levenscyclus, waardoor de afvalproductie tot een minimum wordt beperkt. Het **productpaspoort** zal consumenten en exploitanten in staat stellen gemakkelijk toegang te krijgen tot informatie over de conformiteit van producten en over gerecyclede en recyclebare inhoud in producten.

Het EU-kader voor duurzame financiering biedt instrumenten die helpen om particulier kapitaal te investeren in groene activiteiten en de transitie te financieren. De EU-taxonomie biedt een lijst van duurzame economische activiteiten die zijn toegesneden op investeerders die op zoek zijn naar investeringen in schone technologie en naar duurzame beleggingen.

De huidige opzet van de elektriciteitsmarkt van de EU heeft jarenlang gezorgd voor een efficiënte, goed geïntegreerde markt, die de uitrol van hernieuwbare en koolstofarme energie en schone flexibele technologieën heeft gestimuleerd. De recente energiecrisis heeft echter een aantal tekortkomingen aan het licht gebracht, waardoor huishoudens en bedrijven zijn blootgesteld aan aanzienlijke prijsspieken met gevolgen voor hun elektriciteitsrekening. Als reactie op de crisis heeft de EU een toolbox voor energieprijzen vastgesteld met maatregelen om de hoge prijzen aan te pakken (zoals inkomenssteun, belastingverlagingen en maatregelen voor gasbesparing en -opslag), alsook het REPowerEU-plan met verdere maatregelen en financiering om energie-efficiëntie en hernieuwbare energie te stimuleren teneinde de afhankelijkheid van Russische fossiele brandstoffen te verminderen. De Commissie heeft een hervorming van de opzet van de elektriciteitsmarkt voorgesteld⁷⁰.

Digitalisering is alomtegenwoordig en maakt deel uit van ons dagelijks leven. Het is een belangrijke motor voor het concurrentievermogen van de Unie en voor de welvaart en het welzijn van onze samenlevingen. Met de **digitaledienstenverordening** en de **digitaalemarktenverordening** krijgt de Commissie nieuwe directe onderzoeks- en handhavingsbevoegdheden die al bekend zijn op sommige andere gebieden, zoals het mededingingsrecht of de financiële regelgeving. De Commissie is vastbesloten alle nodige onderzoeks- en handhavingsmaatregelen te nemen en haar toezichhoudende bevoegdheden te gebruiken tegen zeer grote online platforms en zeer grote online zoekmachines en poortwachters die hun verplichtingen uit hoofde van de digitaledienstenverordening of digitaalemarktenverordening niet nakomen.

Europeanen in de hele eengemaakte markt moeten toegang hebben tot **betrouwbare, snelle en veilige connectiviteit** in de hele Unie, zodat alle kritieke infrastructuur in de EU, met inbegrip van elektronische communicatie en digitale infrastructuur, zeer veilig is. Parallel aan het voorstel voor een **verordening gigabitinfrastructuur**, die op 23 februari werd aangenomen, heeft de Commissie een brede verkennende raadpleging over de toekomst van

⁷⁰ COM(2023) 148 final.

de connectiviteitssector gelanceerd. In de raadpleging wordt ook nagegaan hoe wij kunnen **evolueren naar een echte eengemaakte markt voor elektronische communicatie**. Dit zou uiteindelijk de burgers ten goede komen doordat zij betere en betaalbaardere telecommunicatiediensten krijgen.

De Europese datastrategie van 2020 heeft tot doel een echte eengemaakte markt voor data tot stand te brengen waar de Europese regels inzake privacy en gegevensbescherming volledig worden nageleefd en er juridische duidelijkheid bestaat over wie toegang heeft tot en gebruik kan maken van de data en onder welke voorwaarden. De Commissie heeft in februari 2022 de dataverordening voorgesteld om het basiskader vast te stellen voor het waarborgen van billijkheid in de digitale wereld, het stimuleren van een concurrerende datamarkt, het creëren van kansen voor datagestuurde innovatie en het voor iedereen toegankelijker maken van data. Het algemene kader zal worden ondersteund door de totstandbrenging en interconnectie van **gemeenschappelijke Europese dataruimten** in strategische sectoren en domeinen van openbaar belang.

Naast de publicatie van deze mededeling lanceert de Commissie **een dataruimte voor overheidsopdrachten**⁷¹, die zal zorgen voor meer toegankelijke en kwalitatief betere data voor overheidsopdrachten, die goed zijn voor ongeveer 2 biljoen euro (bijna 13,6 % van het bbp van de EU)⁷². Deze dataruimte zal een gelijk speelveld creëren voor bedrijven die meedingen naar overheidsopdrachten in de EU. Zij zal een bijzonder nuttig instrument zijn voor kmo's. Zij zal overheidsinkopers en bedrijven helpen hun investerings- en biedingsstrategieën te verbeteren en alle belanghebbenden meer transparantie en een betere prijs-kwaliteitverhouding bieden.

De voorgestelde **Europese ruimte voor gezondheidsgegevens** zal niet alleen de positie van individuele patiënten versterken, maar zal ook gezondheidsgerelateerd onderzoek en innovaties op Europese schaal mogelijk maken⁷³. Ook de buitensporige versnippering van de eengemaakte markt voor geneesmiddelen moet worden aangepakt om het verkeer van geneesmiddelen ten behoeve van patiënten in de EU te vergemakkelijken.

Na decennia van discussie wordt het eenheidsoctrooi in juni 2023 eindelijk werkelijkheid. Dit betekent een **langverwachte verdieping van de eengemaakte markt op het gebied van technologie**. Van alle intellectuele-eigendomsrechten bieden octrooien de grootste bescherming. Zij zijn van cruciaal belang voor investeringen in de digitale transitie. Uit simulaties blijkt dat het eenheidsoctrooi de directe buitenlandse investeringen in de EU met 1,8 miljard euro per jaar kan doen toenemen⁷⁴. Het eenheidsoctrooi zal vergezeld gaan van een hervorming van het standaardessentieel octrooi **waarin de wereldwijde licentienormen** zodanig worden vastgesteld dat de O&O-investeringen van zowel houders als uitvoerders van standaardessentiële EU-octrooien worden gemaximaliseerd.

⁷¹ C(2023) 1696

⁷² Tot op heden is slechts een klein deel van de data, afkomstig van slechts 20 % van alle inschrijvingen, beschikbaar en doorzoekbaar voor analyse op één plaats, de EU-databank Tenders Electronic Daily (TED). 80 % van de data daarentegen is verspreid in verschillende formaten en meerdere systemen in de lidstaten.

⁷³ [Europese ruimte voor gezondheidsgegevens \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-operations/infographic-116276.png).

⁷⁴ <https://www.epo.org/service-support/publications.html?pubid=162#tab3>.

De digitalisering maakt het voor burgers steeds gemakkelijker om hun socialezekerheidsrechten over de grenzen heen uit te oefenen. De Commissie zal in de loop van 2023 een initiatief presenteren voor de **digitalisering van de coördinatie van de sociale zekerheid**, in samenhang met de werkzaamheden voor een proefproject voor de Europese socialezekerheidspas⁷⁵. Het initiatief zal laten zien hoe digitalisering op dit gebied de uitoefening van de socialezekerheidsrechten van burgers in heel Europa vergemakkelijkt en zo het vrije verkeer van personen en de arbeidsmobiliteit ondersteunt. Het zal de vooruitgang op het gebied van digitalisering van de sociale zekerheid, de belangrijkste uitdagingen en kansen alsook koppelingen met andere digitale initiatieven beschrijven en zal duidelijke mijlpalen tot 2030 vaststellen, ter ondersteuning van de langetermijnvisie van de Commissie op meer interoperabele en onderling verbonden socialezekerheidsstelsels.

De EU speelt ook een actieve rol op het gebied van belastingbeleid om verstoringen aan te pakken en de goede werking van de eengemaakte markt te waarborgen. Zo zal het voorstel **Btw in het digitale tijdperk**⁷⁶ in hoge mate bijdragen tot de versterking van de eengemaakte markt door de btw-verplichtingen van handelaren, met name kmo's, verder te vereenvoudigen en door een digitale rapportageverplichting voor te stellen die verdere versnippering in de EU zal voorkomen. Het voorstel "Bedrijven in Europa: kader voor de belastingheffing van inkomsten (Befit)", dat momenteel wordt voorbereid, zal een enkel pakket vennootschapsbelastingregels voor de EU invoeren, waardoor een coherente aanpak van de vennootschapsbelasting in de hele EU tot stand komt.

Bovendien werkt de Commissie aan een ambitieuze **hervorming van de douane-unie**, die de samenwerking tussen douane- en markttoezichtautoriteiten verder zal versterken door gecentraliseerde gegevensanalyses voor risicobeheer en een uitgebreidere en meer gestructureerde uitwisseling van gegevens uit verschillende bronnen. Om EU-bedrijven in staat te stellen te gedijen ondanks nieuwe geopolitieke uitdagingen en hun productiefaciliteiten binnen de eengemaakte markt te houden, is het van het grootste belang dat de integriteit van de eengemaakte markt en een gelijk speelveld met producenten uit derde landen behouden blijven. Een belangrijke doelstelling van de douanehervorming is dus een efficiëntere en effectievere handhaving van de EU-regels aan de buitengrenzen, met inbegrip van verboden en beperkingen⁷⁷.

Voor een succesvolle transitie naar een groene en digitale economie is een beroepsbevolking met de vereiste vaardigheden nodig. Nu al verklaart 77 % van de bedrijven dat zij moeite hebben om werknemers met de vereiste vaardigheden te vinden⁷⁸. Een belangrijk instrument

⁷⁵ Deze pas vormt een aanvulling op het systeem voor de elektronische uitwisseling van gegevens betreffende sociale zekerheid (EESSI), dat uitwisselingen tussen autoriteiten mogelijk maakt, door de interacties en uitwisselingen tussen mobiele burgers, socialezekerheidsinstellingen en andere relevante overheidsdiensten (bv. arbeidsinspecties en zorgverstrekkers) te vergemakkelijken, waardoor socialezekerheidsrechten in real time kunnen worden geverifieerd, ook door actoren die geen toegang hebben tot het EESSI-systeem.

⁷⁶ Zie (COM(2022)701 final).

https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation-1/value-added-tax-vat/vat-digital-age_en.

⁷⁷ Een ander voorbeeld van nauwere samenwerking tussen douane- en markttoezichtautoriteiten is de onlangs ingestelde éénloketomgeving van de Europese Unie voor de douane, dat zorgt voor de onderlinge koppeling van nationale douanesystemen: Verordening (EU) 2022/2399 van het Europees Parlement en de Raad van 23 november 2022 tot instelling van de éénloketomgeving van de Europese Unie voor de douane en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 952/2013, PB L 317 van 9.12.2022, blz. 1.

⁷⁸ [Jaarverslag over de eengemaakte markt 2023](#), blz. 23.

om ervoor te zorgen dat bedrijven toegang hebben tot de vaardigheden waar en wanneer zij die nodig hebben, is het **EU-systeem voor beroepsmobiliteit**, dat sinds 1997 al 800 000 mensen in staat heeft gesteld hun beroep in een andere lidstaat uit te oefenen. Sinds 2013 heeft de invoering van de **Europese beroepskaart en een gemeenschappelijke opleidingsproef** de mobiliteit vergemakkelijkt, maar slechts voor een beperkt aantal beroepen. Om dit potentieel te benutten en de erkenning van beroepskwalificaties in andere lidstaten voor meer mensen sneller en eenvoudiger te maken, zal de Commissie samen met de lidstaten nagaan of deze en soortgelijke instrumenten op grotere schaal kunnen worden gebruikt. Bovendien zal de Commissie in 2023 een **voorstel indienen om de erkenning van kwalificaties van onderdanen van derde landen te vergemakkelijken** teneinde de eengemaakte markt aantrekkelijker te maken voor talent en geschoolde werknemers van buiten de EU. De Commissie zal ook het Europees certificaat voor digitale vaardigheden testen om een minimumkwaliteit van digitale vaardigheden en bijscholing te garanderen en de erkenning ervan in de hele EU te waarborgen. Tegelijkertijd zullen wij tegen 2025 de Europese onderwijsruimte voltooien, waardoor de digitale en de groene dimensie van de onderwijsstelsels van de lidstaten verder wordt verrijkt, lerenden en onderwijzend personeel gemakkelijker overall in de eengemaakte markt kunnen werken en onderzoekers en universiteiten gemakkelijker kunnen samenwerken.

* * *

4. CONCLUSIES

De eengemaakte markt heeft in economisch, sociaal en geopolitiek opzicht voordelen opgeleverd voor burgers, bedrijven en de EU als geheel. Hoewel deze voordelen niet worden betwist, moeten de gezamenlijke inspanningen worden voortgezet om **oplossingen te zoeken en te vinden** teneinde het nog onbenutte potentieel verder te benutten. De eengemaakte markt zal zich ook moeten blijven **aanpassen aan de nieuwe realiteit** van de geopolitieke omgeving, de technologische ontwikkelingen, de groene en de digitale transitie en de noodzaak om het concurrentievermogen en de productiviteit van de EU op lange termijn te stimuleren.

De totstandbrenging van de eengemaakte markt dertig jaar geleden was het resultaat van gemeenschappelijke inspanningen. Terwijl we **vooruitkijken**, moeten we de voordelen van de eengemaakte markt blijven maximaliseren in de context van die nieuwe realiteit. Ten eerste moet opnieuw de nadruk worden gelegd op het aanpakken van belemmeringen op gebieden die het meest relevant zijn voor de hele economie, zoals diensten, kapitaalmarkten, energiemarkten, digitale markten en datamarkten. Ten tweede moeten de handhavingsactiviteiten worden toegespitst op gebieden met het grootste onbenutte potentieel, zoals zakelijke diensten, detailhandel, bouw en toerisme. Ten derde zijn er duidelijke benchmarks nodig om de tekortkomingen in verband met de omzetting en uitvoering van EU-regels aan te pakken, administratieve belemmeringen te verminderen en het ondernemingsklimaat te verbeteren.

De Commissie zal de vooruitgang monitoren op basis van het scorebord van de eengemaakte markt en andere relevante bronnen in verband met handhaving en het ondernemingsklimaat, alsook de vooruitgang in het kader van Solvit en samenwerkingsinstrumenten zoals de taskforce voor de handhaving van de eengemaakte markt.

Op basis van de hierboven uiteengezette elementen zal de Commissie met haar verslag over de vooruitgang bij de **handhaving en uitvoering van de internemarktregels** en over **het aanpakken van belemmeringen voor de eengemaakte markt** informatie verstrekken voor **besprekingen in de Raad en de Europese Raad**. De staatshoofden en regeringsleiders wordt verzocht de respectieve ontwikkelingen jaarlijks te bespreken in het kader van de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad.

Dit alles vereist **een gemeenschappelijke inspanning, samen met alle actoren** – het Europees Parlement, de lidstaten en de Commissie, maar ook het bedrijfsleven, kmo's en maatschappelijke organisaties – die elk hun rol spelen.

De Commissie roept leiders, regeringen, wetgevers en sociale partners op om de viering van de eengemaakte markt dit jaar aan te grijpen als **een kans om de inspanningen te verdubbelen teneinde ervoor te zorgen dat de eengemaakte markt blijft werken en mensen en bedrijven nog meer ten goede komt**. Er moet voortdurend worden nagedacht over de vraag hoe de eengemaakte markt de komende 30 jaar verder kan worden ontwikkeld.